

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойченко Т. Здоров'я як категорія валеології, медицини і педагогіки. *Вісник післядипломної освіти*. 2011. № 3. С. 25–29.
2. Данильченко Т. Суб'єктивне соціальне благополуччя: психологічний вимір: монографія. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. 543 с.
3. Согоконь О. Формування здоров'язберезувальної компетентності студентів сучасного закладу освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. № 27. С. 115-120.
4. Степаненко В. Суспільний досвід і смисли російсько-української війни: соціологічні інтерпретації. Українське суспільство в умовах війни: колективна монографія. За ред. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеева. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. С. 25-35.
5. Столяренко О., Куриця А. Психологічні особливості ставлення молоді до збереження здоров'я в умовах російсько-української війни. *Журнал «Перспективи та інновації науки»* (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») No 8(26) 2023. С. 483-496.

СПЕЦИФІКА МІЖСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ З РІЗНОЮ ІНТЕРАКТИВНОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ

Кукса Ю. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
jkuksa777@gmail.com*

Сьогодні винятково гострим для фахівців різних галузей, зокрема, і технічної сфери, є вирішення проблем соціально-психологічної природи, породжених збільшенням кількості та інтенсивності контактів між людьми. Оскільки актуалізується потреба у високому рівні комунікативних навичок, міжособистісної взаємодії та організації сумісної діяльності, фахівці технічної галузі нерідко виявляються неготовими до цього.

Узагальнення низки досліджень, в яких здійснені спроби вивчення міжособистісної взаємодії (М. Аргайл, Е. Берн, Л. Велитченко, Є. Гусарова, Л. Журавльова, Т. Коломієць, В. Маралов, О. Молчанюк, В. Перевалов, Л. Романюк, К. Седих, Г. Скиба, А. Хараш, Є. Хоменко та інші) дає змогу констатувати несформованість єдиного підходу до визначення поняття міжособистісної взаємодії і, відповідно, до розуміння ролі особистісної спрямованості у побудові міжособистісної взаємодії.

За цих обставин метою статті є порівняльний аналіз специфіки побудови міжособистісної взаємодії студентами технічного профілю з різною інтерактивною спрямованістю.

Аналіз специфіки міжособистісної взаємодії майбутніх фахівців технічного профілю складає особливий інтерес у практичному плані, тому було проведене емпіричне дослідження, яке охоплювало 120 студентів закладів вищої освіти технічного профілю. До програми дослідження було включено методику «Суб'єктивна оцінка міжособистісних стосунків» С. Духновського, спрямовану на визначення дисгармонії міжособистісних відносин, та методику «Діагностика інтерактивної спрямованості особистості» (Н. Щуркова), призначену для вивчення вектора інтерактивної спрямованості особистої соціалізації.

На першому етапі дослідження було проаналізовано особливості дисгармонії міжособистісних відносин, присутні у студентів. За шкалою «Напруженість відносин» більшість досліджуваних (45%) демонструють середній рівень прояву, тобто їм притаманна помірно виражена напруженість у відносинах з оточуючими. Дещо менша частина студентів (40%) мають низький рівень прояву напруженості відносин, тобто зазвичай не замислюються, як складаються їхні відносини. Найменша частина опитаних (15%) мають високий рівень прояву напруженості у відносинах, тобто їм притаманна зайва поглиненість думками про відносини.

За шкалою «Відчуженість у відносинах» переважна більшість студентів (44%) демонструють середній рівень прояву, тобто прагнуть встановлювати близькі та довірчі стосунки з іншими людьми. Високі значення відчуженості у відносинах мають 29% студентів технічного профілю. У них виражене прагнення дистанціюватися від інших людей. Низькі значення відчуженості у відносинах притаманні для 27% досліджуваних. Їхня поведінка характеризується конформністю з метою уникнути самотності та «непотрібності».

За шкалою «Конфліктність у відносинах» половина студентів (50%) мають середній рівень прояву, тобто зазвичай у конфліктах вони орієнтовані на пошук рішення, що задовольняє інтереси всіх сторін. Низькі значення конфліктності у відносинах властиві для 40% опитаних. Їм притаманна компромісна поведінка, нерішучість, уникнення конфронтації. Найменша частина опитаних (10%) мають високий рівень прояву конфліктності у відносинах, тобто їм притаманна наявність протиріч, протистояння.

За шкалою «Агресія у відносинах» переважна більшість студентів технічного профілю (60%) демонструють середній рівень прояву, тобто у відносинах у них виражене прагнення зайняти позицію «на рівних». Високі значення агресії у відносинах мають

20% опитаних. Їм властива тенденція домінувати серед інших. Низькі значення агресії у відносинах, які властиві для 20% опитаних, є демонстрацією їхнього альтруїзму та гіперсоціальності.

За індексом дисгармонійності відносин більше половини студентів технічного профілю (51%) демонструють середні показники, тобто їхні відносини здебільшого досить гармонійні і носять стабільний характер. Близько третини опитаних (32%) мають низький рівень індексу дисгармонійності відносин. У них надмірно виражені почуття, які зближують, що також говорить про дисгармонію у відносинах. Ще 17% опитаних мають високі показники індексу дисгармонійності відносин, що свідчить про ослаблення позитивних емоційних зв'язків.

Отже, за усіма характеристиками дисгармонії міжособистісних відносин та за сукупним індексом дисгармонійності відносин студенти технічного профілю демонструють здебільшого середні показники.

Результати дослідження інтерактивної спрямованості особистості студентів технічного профілю засвідчили, що у них орієнтація на особисті інтереси представлена здебільшого на середньому рівні (44%). Цими досліджуваними інтереси і цінності інших людей чи груп найчастіше ігноруються або розглядаються виключно в практичному контексті. Ще 29% досліджуваних мають високий рівень орієнтації на особисті інтереси. У взаємодії з іншими людьми ці студенти переслідують виключно цілі задоволення особистих потреб і домагань. 27% студентів демонструють низький рівень прояву особистих інтересів. У них мотиви власного благополуччя не є визначальними.

Орієнтація на взаємодію і співпрацю у студентів технічного профілю представлена здебільшого на середньому рівні (45%). Це говорить про їхню потребу в емпатії та про інтерес до спільної діяльності. 40% студентів демонструють низький рівень прояву орієнтації на взаємодію і співпрацю, тобто не зацікавлені у спільній діяльності з іншими. Ще 15% досліджуваних мають високий рівень орієнтації на взаємодію і співпрацю. Їм притаманний оптимальний показник соціалізації та адаптації.

Серед студентів технічного профілю маргінальна орієнтація представлена здебільшого на високому рівні (42%), тобто їм притаманні прояви інфантилізму, неконтрольованості вчинків. Ще 38% досліджуваних мають середній рівень маргінальної орієнтації, їм властива схильність іноді поводитися імпульсивно. Водночас 20% студентів демонструють низький рівень прояву маргінальної орієнтації, тобто є виваженими та продуманими.

Отже, більшість студентів технічного профілю мають середній рівень орієнтації на особисті інтереси та орієнтації на взаємодію і співпрацю, а також високий рівень маргінальної орієнтації.

Визначення особливостей побудови міжособистісної взаємодії студентами технічного профілю з різним типом інтерактивної спрямованості за коефіцієнтом лінійної кореляції r_{xy} . Пірсона [1] подано у табл. 1.

Таблиця 1 – Показники кореляції між інтерактивною спрямованістю та особливостями побудови міжособистісної взаємодії студентами технічного профілю за коефіцієнтом лінійної кореляції r_{xy} . Пірсона

Інтерактивна спрямованість	Орієнтація на особисті (егоїстичні) інтереси	Орієнтація на взаємодію і співпрацю	Маргінальна орієнтація
Характеристики дисгармонії міжособистісних відносин			
Напруженість відносин	0,106	0,025	0,512*
Відчуженість у відносинах	0,059	0,133	0,325*
Конфліктність у відносинах	0,625**	0,102	0,126
Агресія у відносинах	0,226	-0,085	0,195
Індекс дисгармонійності відносин	0,201	0,125	0,201

Була виявлена статистично значуща кореляція ($p \leq 0,01$) між конфліктністю у відносинах майбутніх фахівців технічного профілю та їх орієнтацією на особисті інтереси (0,625), тобто чим вищий рівень прояву конфліктності у відносинах демонструють студенти, тим більше вони орієнтовані на переслідування виключно власних цілей, і навпаки, задоволення студентами тільки особистих потреб і домагань у взаємодії з іншими спричиняє підвищену конфліктність.

Крім того, було виявлено статистично значущу кореляцію ($p \leq 0,05$) між напруженістю відносин та маргінальною орієнтацією студентів технічного профілю (0,512), тобто чим більше досліджувані студенти демонструють поглиненість думками про відносини, тим більше їм притаманні прояви інфантилізму, неконтрольованості вчинків, наслідування, і навпаки, чим більш неконтрольованими є вчинки досліджуваних, тим більше вони схильні демонструвати підвищену стурбованість відносинами, які є нестійкими.

Також було виявлено статистично значущу кореляцію ($p \leq 0,05$) між відчуженістю у відносинах та маргінальною орієнтацією майбутніх фахівців технічного профілю (0,325), тобто чим більше у студентів виражене прагнення дистанціюватися від інших людей, тим імовірніше у них проявляється схильність просто підкорятися обставинам і поводитися імпульсивно, і навпаки, імпульсивна та неконтрольована поведінка здатні ще більше поглибити дистанцію з оточуючими людьми.

За результатами емпіричного дослідження було виявлено, що студентам технічного профілю притаманний певний рівень дисгармонії у міжособистісних відносинах. Переважна більшість студентів мають середній рівень орієнтації на особисті інтереси та орієнтації на взаємодію і співпрацю, а рівень маргінальної орієнтації здебільшого є високим.

Було виявлено, що чим вищий рівень прояву конфліктності у відносинах демонструють студенти, тим більше вони орієнтовані на переслідування виключно власних цілей; чим більше студенти демонструють підвищену стурбованість відносинами, тим більше їм притаманні прояви інфантилізму та неконтрольованості вчинків; чим більше у студентів виражене прагнення дистанціюватися від інших, тим імовірніше у них проявляється схильність просто підкорятися обставинам і поводитися імпульсивно. Отже, майбутнім фахівцям технічного профілю з різним типом інтерактивної спрямованості притаманна відмінна специфіка побудови міжособистісної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Київ: Слово, 2012. 460 с.

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ЗБЕРЕЖЕННІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Курова А. В.

*Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
nastusha-k@ukr.net*

В контексті нашого дослідження психологічного здоров'я молоді в умовах невизначеності саме технологічний підхід є провідним способом добору здоров'язберезувальних технологій та їхньої реалізації в різних сферах життєдіяльності: комунікації, набутті освіти, доланні стресових наслідків невизначеної ситуації